Plymouth, Pa. 5 d. Gegužio.

Apgarsintoji 15 N. „Vienybės“ mislis reikalûse perijodiszkojo iszdavinėjimo kninguczių dėl žmonių nepasiliko žirniu bertu į sieną. Nû daugelio viengenczių iszgirdome pritarimus, kas vis užmoja ant to, kad tokie iszdavimai yra tarp žmonių pageidautini, o per tai lemia gerą ateitę užmanymui. Reikalinga už tai yra „Mokslo Draugystei“ ant szito dalyko atkreipti įpatingą atydą, isz anksto pasirupinant apie jo įvykdinimą. Prie to dalyko taipogi reikėtu pakviesti lietuviszkûsius apszviestunus į sąndarbystą.

Daugelis musų viengenczių raszinėja pas mas gromatas su užklausymais dalyke įgyjimo nû valdžios žiamių dėl ukių, praszydami parodyti jiems geriausias vietas dėl apsigyvenimo ant tokių dyka dalinamų žiamių. Kokiu budu tosios žiamės yra įgyjamos buvo raszyta pernai „Vienybėje“, bet kas atsieina gerumo vietų, tai mės negalime nieko įsakmiai privelyti, kadągi dėl to mierio reikalinga yra tam tikrai *ant vietos* viską isztirti. Jeigu norinczių apsigyventi ant valdžios žiamių atsirastu toks skaitlius, kad galėtu pakelti kasztus iszsiuntimo žmogaus dėl apžiurėjimo laukų, ant ko reikėtu sudėti mažiausiai $100, tada be abejonės galima butu uždėti ir lietuviszką kolioniją bet — kur Vakarûse. Užtaigi tie, kuriems tas dalykas rupi, tegul atsiszaukia į „Vienybės“ rėdystę.

Kasztais „Mokslo Draugystės“ atmusztas likosi paveikslas Lietuvos Didžio Kuningaikszczio Vytauto, nuimtas nû abrozo bažnyczios kuningų Augustijonų Vilniuje, o perneszto isz bažnyczios Brasto, kurią Vytautas buvo pastatydinęs. Norintiejie papûszti savo namus su szito garbingo Lietuvos didžiavyrio paveikslu, gali jį apturėti už 25 c. per musų rėdystę.

Isz Lietuvos.

— *Vilnius.* 13 d. Kovo pradėjus, maskoliai degino czion per keturias kiauras dienas didelę auką, tai yra kningas, kurias sužvejojo per nekurį laiką. Ta auka buvo apstatyta kareiviais, kad niekas negalėtu jokios kningos paganti. Apdarus nû tų kningų nuplėszę už 2.000 rub. pardavė. Tai ką musų geradėjai masboliai mums suteikia! Aszaros veržte iszsiveržė žiurint ant tų kningų: kiek czia buvo pamokinimų ir garbės Dievo ir sulaikymo žmonių nûg pikto! bet maskoliai sugrobę, kaip kipszas duszią, degina ir naikina. Mums vertėtu pavyzdį nû jų paimti ir ką mums ir musų vaikams nori įbrukti, tai vis sudeginti tą jų dovaną.

Vargas mums lietuviams: skriaudžia mus ne tik musų globėjai maskoliai, bet ir sargai, piemenys musų dvasiszki, dalykûse tikėjimo, ir isz to matyti, kaip jiems rupi tikėjimas ir iszganymas duszių. Kuningus lietuvius siunczia į leukiszkas parapijas Grodno rėdybos, o isz ten lenkus į lietuviszkas parapijas. Lietuvis kuningas budamas ir lenkiszkoje parapijoje atlieka savo uždûtę, o lenkas visai ne, nės nemoka lietuviszkos kalbos. Lenkus kuningus užtai kaltinti negalima, nės kur siunczia, ten turi ir eiti, bet administratorių, kuris pirmiaus turėtu apmąstyti, kur nauda, o kur ne, nės kokią naudą gali atneszti tokis kuningas lenkas budamas lietuviszkoje parapijoje, kur negali visai su parapijonais susikalbėti, arba tik labai su retu, kaip antai Dievomiszkėje, kur yra 6.000 duszių, o vyskupas įsodino kun. Savaszinskį, kuris nei žodžio nemoka lietuviszkai, ir dabar laikas velykinę atlikti, tai reikia laukti, koliai kokis lietuvis atvažiûs, arba eiti į svetimas parapijas, o apie ligonius nėra ką nei kalbėti — tiems ir be spaviednies gerai. Strunaicziûse kun. Beinarowicz, Daugeliszkyje kun. Ordinski ir kit. Mat kuningai kitur yra vedėjais žmonių, kaip antai Airijoje ir Vokietijoje, o musų vyskupas ir kuningėliai prie trikdinimo dar prisideda, nės jiems nerupi žmonės ir tikėjimas; jiems tik rupi, idant niekûmi neužsitraukti nors ir menkiausią valdžių nemalonę. Juk net yra ir tokių kuningų, kurie yra draugais „Krasnavo Kresta“; maskoliai labai meilingai žiuri ant tokių piemenų, kurie pamatę vilką — maskolių ateinant, visko iszsižada, kad tik įtikti gudui ir jo neužrustinti. Tai ką norite nû tokių kuningų gero dėl draugijos, kad net ir vyskupas maskolių klauso? Ainant arkirėjui szventyti jordaną (Vileiką), papraszė vyskupo, kad pavelytu poskambinti. Na, juk-sako-mums nieko nekenks, o jiems nieko nepagelbės, bet palaukite!? — Laputė praszė pavėžinti tik vieną kojalę, paskui kitą, treczią ir ketvirtą, galiausiai visai įsirangė į vežimėli; taip ir maskoliai pirma praszo laike jų apeigų nors paskambinti (lyg Vilniuje nėra gana cerkvių ir skambalų), o paskui lieps kožnam gudui einant skambinti. Ogi jie ar skambina musų apeigas apvaikszczioj ant? dar jie uždraudžia visai apeigas mums apvaikszczioti su iszkilme; jie tik bandavodami praszė, ar jų paklausys ar ne (žinoma reikėjo atsakyti, kad musų tikėjimas to nedaleidžia), — idant isztirti tiktai, kokios yra dumos vyskupas.

Nekartą teko man kalbėti su kuningais apie tai, kad mums taip gali pareiti, kaip unitams, tai pritarimą girdėjau tik nû trijų kuningų, o kiti sako, kad tas neįvyksęs, nės žmonės esą labai tvirti tikėjime. Gerai, žmonės buvo tvirti ir Kenstacziûse ir kitur, bet maskoliai padarė savo ir gana. Kuningai stato tvirtumą ant žmonių, o patys darys taip, kaip vėjas užpus. N 11 pereitų metų „Varpo“ korespondencijoje nû Kalvarijos, Suvalkų rėd., p. Bl. Dgl. apraszė apie mirusį ten virszininką pavieczio (naczelninką): cerkvės varpai skamba, katalikų taipgi, o liuterių tyli; mat, sako, senį sugriebę „žiamskiai“ privestinai liepė skambinti. Mat czia pasirodo, kad kuningai ir „žiamskio“ bijo ir nei priesz jį nenori prasikreipti. Czia reikėjo tûjaus klebonui pasakyti, kad musų tikėjimas to nedaleidžia. Ant rytojaus kuningai iszvažinėjo neva su reikalais kitur prasiszalindami, kad ir vėl nereiktu tą patį atlikti. Tai kodėl kaip kuningų nebuvo namieje senis neskambino — ar tai senis turi klausyti „žiamskio“, o ne klebono, ir kodėl vakar klausė „žiamskio“ senis, kaip klebonas buvo namieje? Juk tai gana gerai žinoma, kad klebonas liepė skambinti, kad neužsitarnauti ant nemalonės pono „žiamskio“. Skaitykite 4 N. „Varpo“ szių metų, tai ką tik maskoliai panorėtu, tai musų kuningėliai pirmutiniai ant iszpildymo. Užėjus kokiai audrai, labai menkai liktu kuningų prie musų szvento tikėjimo: vieni iszeitu į užrubežę, kiti taptu gerais popais. Musų kuningėliams rupi tik turtai, savo priderystę atlieka kaipo baudžiavą tiktai, o kad rupintis apie žmonių buvį, tai jie apie tai visai nieko nežino arba nenori žinoti. Kitas sako: „asz taip darycziau, ale ką maczys? kad manę iszveższ, tai

žmonės liks visai be kuningo". Tai kad kuningą iszvežsz, tai žmonės matys, už ką iszvežė ir kitaip laikysis, matydami paveizdą savo piemens, ir tokį neužmirsz, kaip ir kun. Petravyczių isz Vilniaus, ir bus geresnė paveizda, kad kuningą iszvežsz už tikėjimą, ne kad kaip dabar Alvite, Suvalkų rėd., atsitiko... *Vilnietis.*

— *Kaunas.* 23 d. Kovo anksti rytą atlėkė žandarų virszininkas isz Starapolės į Aleksotą ir nežinia už ką paėmė Dr. Aleksą ir kratė lyg antrai adynai po pietų visus gramozdus daktaro. Ant laimės nieko nerado, nei mažiausio krislo; nepasikakindami vienok tūmi, paėmė daktarą ir iszvežė į Varszavą, kur bus kvostas (klausinėtas), tik sunku įspėti už ką? Kas isz to nusidūs, praneszіu kitą kartą, kad patirsiu. Isz to labai nusiminė visi aplinkiniai.

Panevėžio pav. Biržių valszcziaus sodoje Kutelių namūse ukininko Mikolo Žiamaiczio mokino lietuviszkai 8 vaikus isz kariaunos parėjęs kareivis Kr. Užbalis ir tenpat Vaitkunų sodžiuje pas ukininką Joną Kuczinską mokino 5 vaikus Adomas Kairys, kuriems tapo atimtos mokslakningės ir visi mokintiniai bei mokintojai ir tūdu ukininku padūti „sledavateliui".

Vilkmergės pav. Kupiszkės valszcziaus Drulianų sodžiuje Gabrielius Ažys, kuris 4 metai kaip Amerikoje, jei nesugrįžsz per 6 mėnesius, tai bus pardūta jo dalis žiamės su visais baldais ukiszkais ir Ažys nustos tiesos ant to savo turto, kaipo palikęs savvaliai savo „hasudarstvą".

Visi, kurie yra iszėję į Ameriką, jei nesugrįžsz laike 6 mėnesių isz užrubežio, tai po to laiko bus darytas naujas suraszas liaudės ir visi bus iszbraukti isz suraszų, o jeigu po to laiko kas sugrįžsz, tai bus siųstas be jokių iszsiteisinimų į Sibėriją geležinkelį dirbti. Pargrįžtanczius dabar leidžia per kamaras tiesiog pereiti, tiktai turi paskui pasirodyti policijai ir nežinia kaip ilgai leis per kamaras.

Paskalas skrajoja, kad bus įstatyti ant pacztų tokie urė dininkai, kurie visas *isz užrubežės pareinanczias ir į ten einanczias* gromatas atplėsz ir skaitys; ir ant vietinių gromatų busianti priežiura, ir prie bet kokios progos skaitysę, ką per reikalus veda. Svarbesnius susineszimus turėsime savo žįgune atlikti ir įsitaisyti žinoma kaip dėl lietuvystės.

Paskelba skraido, buk tikrai Suvalkų rėdybą prikergsę prie Vilniaus ir Kauno; apie tai jau raszė tuli laikraszcziai, ir kad Seinų dijacėzija busianti panaikinta; kaip girdėti, tai ji pasiliksianti tik toliai, kol dabar esąs vyskupas Vierzbovski buseš gyvas. Tikrai ims siusti maskoliai... *Bijunas.*

— *Pilviszkiai* (Suvalkų rėd.). 28 d. Sausio sz. m. pasimirė czion darbsztus ir dievobaimingas kun. Andrius Vizgaitis. Nabasztininkas buvo tikru kuningu lietuviu ir globėju parapijonų, užtai žmonės su dideliu skausmu szirdies priėmė tą liudną naujieną. Toje paczioje parapijoje 15 d. Sausio dvare Antanave pasimirė senyvas ponas, valdytojas keturių dvarų, Viktoras Szabunevyczia, žinomas tarp žmonių kaipo žmogus geros szirdies. („Ukininkas")

— *Starapolė* (Suv. rėd.). Musų lenkai ir lenkūją lietuviai tariasi uždėti Suvalkūse kokį ten lenkiszką laikrasztį, kurio rėdytojumi buseš nekuris advokatas Z... Taipogi musų pavieto rybūse umame laike žada atsirasti didelis stiklų pabrikas. Musų pavietas yra labai atsilikęs ant pramoniszkosios dirvos. Apart keturių degtuvių ir trijų bravorų nieko kito nesiranda pas mus. Akivaizdoje tokio stovoi dalykų uždėjimas stiklinio pabriko, kuriame keli szimtai darbininkų galės užsipelnyti sav dūną, yra labai pageidautina naujiena. Sveikatinis stovis pavieto nėra pavydėtinas. Miesto ligonbutyje visos lovos yra užimtos ligoniais, o miesteliūse ir kaimūse senu budu skraido difteritis ir szkarlatyna. *V.*

Isz Kitur.

— *Suv. Valstijos.* Kožną dieną baisingiausios piktadėjystės yra papildomos dideliūse miestūse musų republikės. Dėl paveikslo paminėsime keletą nūtikių, įvykusių užpereitoje nedėlioje New Yorko mieste. Laikraszczių visi laksztai sutaszkyti kraujais, pripildyti smulkiausiomis iszgalėmis žmogžudysczių ir piktadėjysczių, atliktų isz priežasties isztvirkimo, biednystos ir nusiminimo baisingoje kovoje už buvį. Užpereitame nedėldienyje dvi szviežiai isztekėjusios moterys praryjo nūdus, kadągi neturėjo dūnos ir badu stipo. Tą paczią dieną vienas italas užmuszė kitą draugą prie loszio kortomis ir girtūkliavimo ir viena jauna moteriszkė beveik užmuszta tapė per jauną paleistuvį. Panedėlyje vienas italas užmuszė savo mocziaką ir vos nenugalavo savo paczią isz skaugės, po kam jis pats tapė užmusztas per savo szvogerį. Tą paczią dieną nekoksai McMahon, sąnarys Manhattan kliubo, iszgėrė nūdus isz priežasties nustojimo turtų per paleistuvingą gyvenimą ir 20 metų sena pati Samuelio Levine iszszoko per langą ant ulyczios isz tos priežasties, kad vyras ją pametė. Tą paczią dieną Viliamas Ryan, darbininkas ant gelžkelio, tapė nugalūtas laike pildymo savo pareigos; tą paczią dieną tapė surasztavotas nekoksai Fanning už nugalavimą sugulovės, su kuria jis gyveno per du metu. Jis neturėjo darbo ir vargas prispyrė jį padaryti tą baisingą piktadėjystę. Utarninko vakare vyras ir pati, jauna pora, nusinūdino Grand Union Hotelyje dėl to, kad neturėjo isz ko gyventi. Tą paczią dieną vienas žmogus pasiskandino upėje, o kitas žmogus tapė iszviliotas isz namų per piktadėjus į Rutherford, N. J., ir krumūse nuszautas bei apgrobtas. Ketverge vienas jaunas vaikinas atsigulė po trukiu, o nekoksai Hunger Newarke kėsėjosi nuszauti savo numylėtinę, po kam patą savę persiszovė; vienas darbininkas, netekęs darbo, pasikorė, kitas persiszovė, o treciasis, prastojęs protą per girtybę ir netekimą darbo, perszovė jauną moteriszkę; jis pats sav galą pasidarė. Vienok baisingiausia piktadėjystė atlikta buvo po No 16 Catherine slip, kur kekszė Carrie Brown tapė sumėsinėta anūt buklo Londoniszkio „Jack'io". Policija suėmė keletą žmogysczių, bet tikrasis piktadėjas dar regisi nėra jos nagūse. Subatoje tapė surasztavotu du jaunu vyru už szaudymasi už mergą, su kuria vienas isz jūdviejų gyvena. Mary McMahon, jauna moteriszkė, baisingai tapė sumuszta per savo vyrą. Tasai vyras parėjęs isz darbo namon patėmyjo, kad jo pati ir mocziaka perleido visą dieną gerdamos alų ir nepatiekė dėl jo nei vakarienės. Jis liepė iszeiti isz namų mocziakai, bet tam prieszinosi jo pati. Isz to ir įvyko nūgandi pesztynė.

— 1 d. sz. mėnesio su dideliu trenksmu tspė apvaikszciota per darbininkus, įpa-

cziai dideliûse miestûse, kaip New Yorke, Chicagoje ir kit. Tarptautiszkasis dabininkų kongressas, atliktas Liepos mėnesyje 1889 m. Paryžiuje, sutarė kožną metą szvęsti tą dieną, kaipo darbininkų szventę. Vyriausiu mieriu tokios szventės yra agitacija dėl įvedimo 8 adynų darbo dienos.

— Anglekasėjai pasirįžo nedaryti visûtino straiko, bet gelbėti tik jau straikûjanczius darbininkus, įpacziai vakarinės Pennsylvanijos, kur tokios baisingos nedorybės yra daromos per bagoczius. Szią nedėlią bagocziai žada partraukti ten 7.000 italų ir negrų isz rytinių valstijų, idant tie dirbtu vietoje straikierių. Tûmi tarpu straikieriai yra iszmėtomi isz namų, idant padaryti vietą dėl partraukiamų negrų, prie ko neapsieina ir be kraujo praliejimo. Tokios nedorybės pradeda piktyti jau ir tûsius, kurie iki szi l laikė pusę bagoczių; visa apigardė garsiai paniekia darbus anglinių baronų. Darbininkai įgyja vis didesnę simpatiją ir piningiszka pagelba gausiai plaukia isz visų szalių. Darbininkai tikisi laimėsę virszų, nežiurint nei ant to, kad bagocziams pasisekė papirkti įtekmingiausią visoje apigardėje katalikų kunin gą Lambing, kuris, važinėdamas isz vietos į vietą, perkunûja straikierius ir jų vadovus.

— Neseniai pasirodžiusiame New Yorko laikraszcziûse straipsnyje gen. O. O. Howard raszo: „Žuvininkystės vaidai, Behringo marės ginczai, straikai padaromi per lenkus, slavus ir kitus prieszingus visokiai draugijos organizacijai svetimžiamiszkus gaivalus, dynamitoriszkiejie anarchistai musų miestûse, nepripažistantiejie jokios geros valdžios, pasistengimai panaikinti musų armiją ir laivynę — vis ta yra dalykai, skatinantiejie kiekvieną mislyjantį žmogų pasiklausti: koki yra pragumai musų apsigynimo?“ Gen. Howard mislyja, kad straikus szitojo žiamėje padaro tik lenkai, slavai ir kiti svetimžiamiecziai. Bet jeigu tûs straikus daro ir cziongimiai ukėsai, tai ar jis ir su „amerikiecziais“ taip apsieitu, kaip su slavais ir lenkais? Gerai tik, kad liežuvis szito plutokratiszkojo szunies yra ilgesnis už jo kardą. Tolygus prasitarimai atidaro mums vienok akis, kad jûdas debesys slenka ir ant szitos „valnos“ žiamės.

— *Anglija.* Didelį truksmą padarė czion prova kapitono Verney, sąnario parlamento, kaltinamo už nedoriausias piktadėjystes. Szitas ponas nupirkdavo jaunas mergaites, kurias jis paskui nugėdydavo. Tokius pirkinius jis paprastai darydavo Paryžiuje, kur už kožną nuką mokėdavo 100 frankų. Piktadėjas sudėjo už savę $75.000 kaucijos.

— *Prancuzija.* Apvaikszcziojant 1 d. Gegužio mieste Fourmies tarp policijos ir žmonių įvyko musztynė, kurioje 6 moterys, keletas vaikų ir 8 vyrai tapė į smertį nuszauti ant vietos ir daugybės myriszkai sužeistų. Kareiviai tik akmenimis buvo mėtomi žmonių, į kuriûs jie už tai kelis sykius szovė isz savo naujų Lebel'io szaudyklių. Namai, isz kurių akmenys buvo metami, tapė į szapus iszardyti ir baisingiausios žvėrybės padarytos per kareivius. Koki jausmai užsidegė isz tos priežasties tarp miesto gyventojų — galima numanyti isz tos buities, kad jie garsiai szukauja po miestą „vive Prussia“. Visoje Prancuzijoje pakilo baisus sujuszimas dėlei szito nûtikio. Dideli susirinkimai yra laikomi miestûse Marseilles, Lyons ir kitur, kuriûse asztriausi protestai yra keliami prieszi tokias nežmonybes sziądyksztės prancuzų valdžios. Didelė dalis parlamento sąnarių pareikalavo nû ministro Constans iszsiteisinimo už tą dalyką. Subruzdimas yra tikis didelis, jogei mislyjama yra, kad visa minysterija turės prasiszalinti nû savo urėdų. Tûmi tarpu Austrija ir Vokietija padarė sąndorą dėl uždavimo smertinio smugio prancuzų prekybai. Sakoma yra, buk tai daroma už tai, ką prancuzų valdžia sėbrauja su maskoliais.

— *Vokietija.* Žmogžudystė, panėszi ant „Jack'io Ripperio“ darbo, yra praneszama isz Beuthen, miestelio lenkiszkoje parubežėje. Moteriszkės lavonas tapė atrastas užpakalyje kareivių ligonbuczio baisingai sumėsinėtas. Toji moteriszkė buvo pati kraucziaus, kuris ant tų pėdų likosi suimtas, vienok nesirandant jokių davadų prieszi jį tapė tûjaus iszleistas isz kalėjimo. Bekvocziant jį vienok dasižinota apie nekurias iszgales, kurios bene tik pagelbės iszrasti piktadėją. Mat toji moteriszkė buvo meiliszkûse prietikiûse su szpitolės daktaru. Tasai daktaras dabar yra jau suimtas. Jis stovi giminystoje su garbingiausiais namais ir turėjo iszsidirbęs labai gerą vardą kaipo daktaras ir žmogus. Sumėsinėjimas lavono yra labai nagûtai atliktas; piktadėjas regimai norėjo padaryti lavoną nepažintinu.

— *Bulgarija* rengiasi nusiųsti Turkijai notą, kurioje pareikalaus pripažinimo kuningaikszczio Ferdinando už įstatymiszkąjį regentą Bulgarijos. Jeigu gi Turkija nepripažins jį už tokį, tai Bulgarija pati apsigarsins neprieglumingą valstija.

— Prietikiai tarp Bulgarijos ir Serbijos yra dabar labai įsitempę. Kožnoje valandoje gali užsidegti vaina, kuri butu proga dėl įsikiszimo pirmiausiai Maskolijai, o paskui kitoms Europos valstijoms. Isz to matome, kad dalykų stovis senamjame pasvietyje vis eina blogyn. Prie to visko reikia dar pridurti judėjimus darbininkų, įpatingai tose žiamėse, kuriose kapitalizmas jau ant tikrųjų įsivyravęs yra, kur szale perteklinus ir puikės milijonai žmonių kenczia vargą ir badą.

— *Maskolija.* Isz Maskolijos pareina vis nepakajingesnės žinios; pulkai paskui pulkus yra sutraukiami isz visų krasztų į parubežę. Visos gintuvės tapė aprupintos naujomis amunicijomis ir maistu ant kelių metų. Yra mislyjama, kad Maskolija umai pasistosianti prieszi savo kaimynus. Pirmiausiai busianti užklupta Bulgarija, kuri esanti taip nedėkinga dėl „batiuszkos — caro“.

— T. A. Heenan, amerikiszkis konsulis Odessoje, ėsantis dabar Washingtone, pasakoja, butent vaina Europoje ėsanti neiszvengtina. Maskolija, griežianti apmaudą ant vokiecziu už Berlyniszką jį traktatą, traukia kariauną į parubežį ir pastatė jau 40 kariszkų laivų ant Jûdosios marės. Heenan yra tosios mislies, butent Konstantinopolio užėmimas per Maskoliją yra tik laiko klausymas. Kad Maskolija ant to varosi, visi žinome, vienok Europos valstijos tame dalyke taipogi turi savo balsą.

— Maskoliszkoji valdžia apsteliavo Austrijoje milijoną karabinų. Ar tie karabinai tik nebus atkreipti prieszi paczią Austriją? Labai tai galimas dalykas.

— Praneszama yra, butent

tarp Maskolijos ir Vokietijos likosi padaryta sutartis dėl sulaikymo iszeivystės į pietinės Amerikos republikes, o ypatingai į Braziliją. Diplomatiszku keliu jau susineszta yra su Brazilijos bei Argentinos valdžiomis, idant jos priimtu pas savę tik tokius emigrantus, kurie turės formaliszką pavelyjimą vokiszkosios arba maskoliszkosios valdžios. Abidvi valdžios pasirįžo aplengvinti pargrįžimą tiems iszeiviams, kurie nori pareiti namon, bet su tûmi iszeiviai tegul buna atsargus, nėsa Maskolija dabar reikalauja prie iszvedimo gelžkelio Siberijoje daug darbininkų.

— *Afrika.* Vokieczius porą mėnesių tam atgalios patiko baisinga nelaimė gilumoje Afrikos, apie ką dabar parėjo žinios į Europą. Pabaigoje pereito meto isz Kameruno iszkeliavo mat moksliszkoji ekspedicija po vadovyste garbaus keleivio Zintgraffo. Kadągi toji ekspedicija buvo ganėtinai stipri ir szauniai apginklûta, dėlto prie jos prisidėjo ir prekybiszkoji ekspedicija, iszsiųsta isz Hamburgo per firmą Jantzen & Thormahlen, kurios vadovais buvo Nethber'is ir Tiedtas. Susivienyję ekspedicijos laimingai atvyko iki stotės Baliburg, Balių szalyje, ir padarė sąndorą su karaliukais kelių negriszkų genczių. Galiausiai ėjosi tik apie padarymą sąndoros su karaliumi galingos giminės Bafutų, kurie užstojo ekspedicijai kelią į gilumą szalies. Dr. Zintgraff dėl to mierio iszsiuntė pas jį du negru Weyungų padermės. Vienok Bafutų valdonas užpyko už tai, kad Dr. Zintgraff pirm to įsidavė į derybas su kitais karaliukais, kurie ant tikrųjų buvę tik Bafutų padûtiniais, dėlto ne tik kad atmetė sąndorą, bet dar liepė abiem pasiuntiniam nukirsti galvas. Tai davė priežastį dėl vainos. Dr. Zintgraff kûmi grecziausiai padarė sąndorą su Weyungais ir Balisais ir užgavo ant prieszininkų. Jo pajegos susidėjo isz kelių szimtų europiecziu, apsiginklavusių su karabinais, ir 5 tukstanczių negrų. Bafutų valdonas turėjo dvigubai didesnę sylą. Pradžioje vokiecziai turėjo virszų — Dr. Zintgraffo žmonės apėmė kaimą Bandeng, vienok po to patiko tokį stiprų atrėmimą, jogei turėjo atsitraukti. Paskui jį nusekė ir prieszininkai, isz užpakolio užkabinėdami net iki pacziai Balės stotei. Toje kelionėje likosi užmusztu abudu priekybiszkosios ekspedicijos vadovu — Nehber ir Tiedt ir Dr. Zintgraffo draugai — Spangenber ir Huve. Apart to užmuszta 68 Weyungus ir 100 Balisų, taip kad vokiecziai neteko 200 žmonių. Isz tos priežasties Dr. Zintgraff prispirtas buvo sugrįžti į Kameruną, isz kur apie jo nelaimę žinia parėjo į Europą.

— Gvinėjoje, pietinėje Afrikoje susiburė negrai priesz portugalus ir, kaip telegraphas parnesza žinią, iszskerdė visą kariauną ir pasidavė po prancuzų globa. Musztynėje buk krito 400 negrų, keli oficieriai ir 100 portugaliszkų kareivių. Portugalijos valdžia iszsiuntusi kareivius dėl numalszinimo maisztininkų.

— *Indija.* Anglai kariauja Azijatiszkose Indijose su maisztininkais. Yra tenai nedidutė valstijėlė Manipur, kurios gyventojai pakėlė maisztą priesz anglų valdžią. Anglai iszsiuntė kariaunos skyrių dėl numalszinimo szitų maisztininkų. Telegraphas parnesza dabar žinią, buk Manipuro valdonas apleidė savo sostapilę ir bėgdamas szalin liepė miestą užděgti. Įvykusiame gaisre buk labai daug žmonių sudegė.

„Susivienyjimo" reikalûse.

Po to, kaip p. Butkevyczius isz Nanticoke Pa, seniaus buvęs prezidentu „Susivienyjimo Lietuvininkų Amerikoje" pasisavino „charterį", tai Susivienyjimas, nerasdamas reikalo mėtyti piningus ant atjieszkojimo ar atprovojimo, iszėmė isz sudo „charterio" kopiją 7—tą dieną Balandžio, 1891 m. Pasidûda czion į žinią, jog Susivienyjimas nepavelyja vartoti savo vardą organizacijoms, priėmusioms kitokį vardą, o ne „Susivienyjimo Lietuvių Amerikoje". Prieg tam „charter'is" aiszkiai liudyja §3, jog "reikalai susivienyjimo turi buti atliekami Plymouthe, Luzerne Co., Pa.", tai akyva bus žinoti, ką p. Butkevyczia galėtu daryti su musų „Surivienyjimo" rasztu, norėdamas toliaus prieszgyniûti prieszais vienybę ir sutikmę tarp lietuvių. Ir didesnė dalis „trustees" ant charterio pasidėjusių gyvena Plymouthe ir priguli į „Susivienyjimą Lietuvių Amerikoje", o ne į p. Butkevycziaus sektą.

Komitėtas „S. L. A."

Po ilgų vilkinimų, ant galo buvęsis sekretorius „Susivienyjimo", V. Vroczinskas, teikėsi man įdûti suraszą sąnarių ir draugysczių, kurios laikėsi prie „Susivienyjimo", kada likosi naszle Vincienė Juknelienė; už tai dabar padûdu žinion, jog žiamiaus paminėtos Draugystės turi į trumpą laiką iszmokėti pripûlanczią mokestį, kitaip naszlė Juknelienė skųs kožną neiszmokėjusią Draugystę ar buvusį „Susivienyjimo" prezidentą, p. Butkevyczių. Anot p. Vroczinsko pripûla:

ant Draugys. sz. Kazimiero Plymo.	$50.04	[a.o.78c.
" " sz. Petro ir Povilo Hazle.	$26.52	[a.o 78c.]
" " Jagelos Nanticoke	$18.72	[a.o.78c.]

o kn. Jûdisziui, Antanui Turskiui ir V. Vroczinskui iszpûla mokėti po 0.72 centu. — Isz viso pareina $100.62. Piningus reikia siųsti arba tiesiog ant rankų naszlės Juknelienės, arba ant rankų p. Silvestro Paukszczio, kasieriaus „Susivienyjimo". Tokiu budu bene atsikratysime jau sykį nû senos vyresnybės paliktų griekų.

Kn. A. Burba.
Prezidentas „S. L. A".

Isz priežasties szventinio 3 d. Gegužio.

(Pabaiga.)

Jau įžengoje į lenkų „konstituciją" sako karalius, kad jis nori „pasinaudoti isz stovio dalykų Europoje". Kitaip sakant, jis nori imti sav ant paveizdos Prancuziją, nėsa Prancuzijoje trimis metais anksczians tapė apskelbta konstitucija ir tûmi paczių jau sumusztas liekasi klaidûs tvirtinimas, kad „anûmet visose valstijose Europos viesz-patavęs absoliutizmas". Bet ir tose valstijose, kurios ant pažiuros buvo rėdomos absoliutizmu, nebuvo taip blogai, kaip ponai lenkai taria. Vokietijoje vieszpatavo karalius Fridrikis II, vadinamas reformatoriumi. Aplenkiant daugel kitų liberaliszkų įstatų, tas karalius panaikino baudžiavas ir mokestis kaimiecziu, ir pasakė, kad taip ilgai žmonės nemokės mokesczių, iki karalius nepamatys pas kožną chlopą visztos pûde. Juk tik toks iszkilmus įstatas gali lygintiesi su lenkų „konstitucija"! Austrijoje-gi vieszpatavo ciesorius Jûzas II, kuris dar 1782 m. 5 d. Balandžio 13) isznaikino baudžiaviszką padonystę Galicijoje, kuri 1772 m., laike pirmojo iszdrąskymo Lenkijos,

18) Johann Christian von Engel „Geschichte von Gellizien und Lodomerien, 4 Theil, Halle, 1800.

pateko Austrijai. Antra įsakme jisai visiszkai panaikino lůmų privilėgijas drauge su padonyste Czekijoje ir Moravijoje 14). Negana to, jis net panaikino korojimą smerciu, atmainydamas tąjį ant iksmertinio darbo kalėjime, nežiurint į lůmą ir kilmę. Įsakme 13 d. Rugpjutės 1782 m. suteikė lygias tiesas trims tikėjimams, beje graiko — katalikiszkam, armėniszkam ir romo — katalikiszkam 15). Szitie paminėti įstatai, norints valdžia Austrijos buvo absoliutiszka, pažymiai pervirszina lenkų „konstituciją“. Isz priesžalinių valstijų liekasi viena Maskolija, kuri konstitucijos negiria ir po sziai dienai, ir tůmi mažiaus ji galėjo gėrėtiesi anůmetine lenkų „konstitucija“. Prusai visai nepagyrė lenkų „konstitucijos“, nėsa prusiszkas pasiuntinys Holz net labai prieszingas buvo konstitucijai. Prusai reikalavo nů Lenkijos, kad už pripažinimą „konstitucijos‘, atidůti jiems Torunių ir Gedanę (Danzig), o kada lenkai ir girdėti apie tai nenorėjo, tai prusai pasiprieszino „konstitucijai“ 16). Kas įstabiaus, patys lenkai nů paczios pradžios melagiais pasiliko savo „konstitucijos“, ant ko jų akį nukreipė Prusų pasiuntinys sakydamas: „Jus įsteigiate tėvonybę karalių, o patys apsirenkate Saksų kurfirstą karaliumi“ 17) (aplenkdami Poniatovskį). Lenkai ant to atsakė, kad jie vieną dukterį skirt — kuningaikszczio ketino iszleisti už įpėdinio prusiszkojo sosto ir tokiu budu suvienyti dvi valstiji. Angliszkasis pasiuntinys Gilles apie anůmetinę Lenkiją szitaipos iszsitaria: „Lenkija ar su paveldžiancziais karaliais, ar su iszrenkamaisiais vis tiek prapuls, ir turi tapti grobiu kaimynų“. O lenkai sziądien tvirtina, jog po apgarsinimui „konstitucijos“ „beveik visos prieszalinės valstijos iszsitarę apie ją kůmi geriausiai ir pagirtiniausiai, nėsa lenkų tauta ne tiktai mokėjusi suprasti tikrasias ydas, bet ir praszalinti jas“. Dėlto asz nukreipiu akį ant pažvalgos angliszkojo pasiuntinio ant „konstitucijos“, kaip augszcziaus padaviau. Priegtam dar privesiu jo žodžius isztartus prie progos, kada jis prisižiurinėjo půtoms szlėktos su mieszczionimis: „Negana įsteigti įstatymus, reikia dar iszsimokinti jůs pildyti“. 18)

Liekasi dabar man tik perbėgti gadynę suteikimo „konstitucijos“ ir budą jos įgyvendinimo.

Jau nů gadynės karalių Augusto II ir III Lenkijoje prasidėjo baisi netvarka. „Pragobiausia paleistuvystė, girtůklystė, lėbiai ir nerupestingumas apie visůmenės labą daėjo iki pasterosios. Po Lenkiją bastėsi į visokias kares eidamos ir grįždamos svetimos kariaunos, bet niekas joms už tai nieko nesakė. Tokioje valandoje atsipeikėjo keli žmonės, kurie aplankė Europą ir prisistsbėję tenykszcziams prietikiams rįžosi sulopinti valstiją 19). Taisiais puikamisliais vyrais buvo kuningaikszcziai Czartoryskiai ir pijorius St. Konarskis. Jie tai žodžiu ir rasztu propagavojo „3 d. Gegužio konstituciją“ dar priesz 1763 m., minėtinai paveldėtinę karalių valdžią ir panaikinimą taip vadinamojo *liberum veto* (nie pozwalan). Po Sasų karaliumi pastojo nelaimingasis Poniatovskis ir prie jo įvyko pirmasis iszdrąskymas Lenkijos. Tai prablaivino dalį gerų ukėsų ir tie pateikė projektą įstatymų dėl miestų. Kovo 29 d. 1791 m. tas projektas tapė padůtas Seimui, vienok szlėkta pasistojo priesz jį. Karalius neatleistinai norėjo jį įgyvendinti, dėlto antru kartu perstatė jį seimui 6 d. Balandžio, bet szlėkta ir tůmi sykiu atmetė. Tada projektą isz dalies perdirbo ir 16 d. Balandžio vėliuk perstatė seimui; szitůmi sykiu, po dviejų dienų ginczių, 18 d. Balandžio projektas likosi priimtas. Pamatine mislia to projekto buvo: Pakelti miesczioniją sulyg augsztesniam laiptui svarumo, nors valnybė jos dar daugiaus susiaurinta likosi. Valna jiems buvo užsitarnauti kariumeniszką rangą, bet ne augszcziaus sztabs — kamėndanto; urėdininkais galėjo buti taipogi tik iki tulam laiptui. Kuningiszkoje lůmoje negalėjo užkopti augszcziaus vyskupo. Miestai likosi padůti tik po karaliaus valdžia, apturėjo savas magistraturas, etc. Nekuriose *iszlygose* galėjo taipogi įgyti ir szlėktystę. Kas gi atsieina antrojo, 24 d. Birželio įstato, tai jis veikiaus palyti tik formą ir organizaciją. Priėmusi tą įstatą szlėkta podraug su mieszczionimis tůjaus sėdosi prie trukszmingų lėbavimų ir tada tai angliszkasis pasiuntinys iszsitarė taip apie lenkus, kaip augszcziaus padaviau. Karalius su maža saujale tikrų tėvynės sunų pasirįžo dar vieną žingsnį nužengti toliaus ir padůti seimui dėl užtvirtinimo „konstituciją“, mieriu kurios turėjo buti: panaikinimas *liberum veto*, tikėjimiszka laisvė ir paveldystė karaliszkojo sosto. Dasižinojusi apie tai szlėkta tvirtai pasistojo priesz „konstituciją“, o su szlėkta ėjo isz draugės ir augsztesnėji kuningija. Karalius matė, jogei gerumu „konstituciją“ nepasiseks įvesti, dėlto griebėsi prie apgavystės 20). Mat toje valandoje užstojo velykinės szventės ir szlėkta, pasiuntiniai bei senatoriai iszvažinėjo į namus. Tada sutarta buvo su karaliumi suszaukti seimą ant 5 d. Gegužio, idant prieszstarautojai nespėtu pributi į laiką. Tą sutartį vienok pats karalius priesz savo norą iszdavė ir „konstitucijos“ prieszininkai dasižinojo. Tada maskoliszkasis pasiuntinys, Bulhakov, patarė jiems ant tų pėdų 5 d. Gegužio suszaukti seimą ir nedaleisti priimti „konstituciją“. Vyskupas Kossakovskis ir hetmanas Branickis apsiėmė tai padaryti. Dasižinoję apie tai patrijotai priskubino seimą ir ažůt 5 d. suszaukė jį ant 3—czios. Ant tos dienos jie sukvietė žmones ir dalino jiems pinigus, idant rėktu už „konstituciją“, nors žmonėms tąji „konstitucija“ nedarė jokios naudos. Apart to pastatė kariauną ir 60 kanůlių (armotų). Bet nei žmonės, nei kariauna nežinojo dėl ko vis tai daroma yra. Į salę leido ir žmones, kaipo sveczius. Tarp žmonių radosi daug ir prieszingos pusės papirktųjų, kuriems buvo įsakyta net musztynę pradėti, kada bus padůtas ženklas dėl to. Vienas szalininkas Branickio, kada prasidėjo labai karszti gincziai ant salės, paklausė: „A co? czy machniemy?“ bet Branickis pasakė: „Wara!“ ir tokiu budu atitolino kraujo praliejimą. Dėl pabaugimo ir doriszkos prievartos ne tik paszaukti buvo žmonės ir pastatytos rindos szarvůtų kareivių, bet dėl parodymo reikalingumo „konstitucijos“ pasiuntiniams prie užrubežinių dvarų paliepta buvo isz anksto atsiųsti gromatas užmojanczias ant to, kad tėvynė stovi pavojuje ir kad užrubežės dvarůse atvirai sznekama

14] Handbuch der Geschichte Oesterreichs von der aeltesten bis zur neuesten Zeit. Dr. F. Krones.

15] Dr. T. Pellesch, „Geschichte der Union der ruthenischen Kirche mit Rom“ Wien, 1880. 16] Poslid. god. Rieczi Pospolitei — Kostomarov.

17] Ibid.

18] Poslid. god. Rieczi Pospolitoi — Kostomarov.

19] Historia nowożytna dla szkół średnich w Austryi. 1. 132.

20] Ibid.

yra apie naują iszdrąskymą Lenkijos. Apart tų prisiųstos buvo ir privatiszkos gromatos. Paženklintoje Gegužio 3 dienoje suszauktame seime prasidėjo skaitymas gromatų prie riksmo ir kliksmo, kokių nei apraszyti negalima 21), o Suchorzevskis, autorius miesczioniszkojo įstato, negalėdamas prisipraszyti balso, pūlė ant kelių ir szliūždamas prie karaliszkosios sėdynės neatleistinai reikalavo balso. Gavęs tąjį pradėjo sznekėti tokiais žodžiais: „Nů poros dienų vaikszczioja paskalos, butent pareiną žinios apie naują iszdrąskymą Lenkijos — bet tai yra tik apgavystė, idant mus nugąsdinti ir baime priversti pristoti prie „konstitucijos“, atiman czios nů mus liůsybę, o uždedanczios panczius“ ir tt. Nežiurint ant to skaityta toliaus gromatas, kurios, prie tam tikrų prakalbų, padarė pageidautiną įspudį. Perskai czius „konstituciją“ prasidėjo kalbos priesz ir už ją. Priesz „konstituciją“ pasistojo Korsak'as, o su jůmi ir kiti paslai. Priesz tůs atsiliepė Stanislovas Potockis. Po Potockiui kalbėjo Zboinskis, kuris lenkiszkůsius ricierius prilygino prie Romos didžiavyrių ir tůmi prisilėlino prie lenkų szlėktos. Abelnai, kaip augszcziaus sakiau, gromatos ir kalbos padarė savo įspudį ir „konstitucijos“ szalininkų skaitlius pasididino. Dėlto tai po Rzewuskio prakalbos, kurią jis užbaigė žodžiais, jogei neeisęs nů salės toliuk, iki projektas liks priimtas arba atmestas, tůjaus atsiliepė daugiaus bálsų: „Ir mės neiszeisime“, koktai ir patys prieszininkai atkartojo. Kadągi sueimė tęsėsi jau per 7 adynas, dėlto daugeliui paslų jau įkiro ir jie reikalavo kaip nors tą dalyką užbaigti. Tada atsistojo karalius ir savo kalboje, tarp kitko, pasakė: „Jus buvote liudininkais, jogei man nesiėjo apie jokius mierius kaip dėl manęs paties, taip ir dėl mano pamilijos; atpencz, kada asz patyriau, jogei tauta nori praszalinti *povoju, iszplaukiantį isz bekaralybės*, tai asz ant to pristojau“. Toliaus įsakmingai pasakė: „Priduriu prie to, jogei paskujose dienose asz apturėjau žinias, kad *kaimyniszkosios valstijos yra labai tam prieszingos* (sic!), o tai dėlto, kadągi jos nori, idant Lenkija amžinai butu silpna“ ir tt. (Taigi kaimyniszkosios valstijos negyrė lenkų „konstitucijos“, kaip „Polak w Ameryce“ kad sako, jeigu pats karalius patėmyjo, kad jos buvo prieszin gos jai). Toliaus sakė karalius: „ta aplinkybė manę privertė *stoti už „konstitucijos“ projėktą* ir už jį (t. y. projektą) sznekėjo visi tie, kurie dėl tėvynės geidžia laimės ir labo“.

Czion aiszkiai yra iszreikszta, kaip jau augszcziaus sakiau, tai, kad ne apie valnybą, tiesą ir laisvę žmonių lenkams rupėjo, bet tik apie panaikinimą *liberum veto* ir iszgelbėjimą tėvynės nů bekaralybės bei tąsynių, kurios isz tos priežasties įvykdavo. Didesnė dalis seimo stojo už konstituciją. Po trumpų ginczių projėktas tapė priimtas. Dabar karalius paszaukė Krokavos vyskupą Turskį, kuris perskaitė prisiegą, kurią karalius atkartojo. Paslai ir senatoriai nuėjo į Sz. Jono bažnyczią ir ten padarė prisiegą už „konstituciją“; daugelis prieszininkų, akivaizdoje įvykusios buities, taipogi prisiekė už „konstituciją“. Kitu įneszė protestą į „Miestinius aktus“, bet tik už panaikinimą *liberum veto*, kadągi prieszais kitus punktus „konstitucijos“ nevalna buvo protestůti. Kita dalis prieszingųjų iszvažinėjo kelti protestus po kitus miestus, isz ko 1792 m. Targovicoje užsidėjo konfederacija, kuri pagamino antrąjį iszdrąskymą Lenkijos.

Ant to savo rasztą užbaigiu, nėsa mano mieriu buvo parodyti tik klaidingumą pažiurų tų lenkų, kurie savo „konstituciją“ stato lygiomis su prancuzų „deklaracija“.

H. Szpaczok.

21) Pirš. god. Riecz. Posp. — Kostomarov.

Szis tas apie maskolių szunybes ir musu reikalus.

[Tąsa.]

Vakarieczia aiszkiai parodė, kad nei Turkijos, nei Austrijos slavėniszkų žiamių maskoliai niekados nepasieks, kaip negali žmogus dantimis pasiekti savo rankos alkunės, ir kad jeigu kada — nors ir reiks galutinai suardyti silpnąją Turkiją, arba atidůti kam nors Bulgariją arba Serbiją, tai visos szitos žiamės turės tekti ar Austrijai, ar Anglijai, arba ant galo bus kaip nors iszdalytos tarp visų Europos valstijų, bet niekados neteks maskoliams. Žinia, maskoliams toki dalykai labai nepatiko. „Kad Europa, pasakė maskolių polytikai, taip vis isz vieno eina priesz mus, tai mės velyjame visai atsiskirti nů jos. Mės nesikiszime į jos reikalus, už tai isz kitos pusės Azijoje ką norėsime galėsime daryti, o ir į musų naminius reikalus Europa negalės kiszti savo nosies.“ Pati nieko negalėdama laimėti yrose senovinės Turkijos, Maskolija, žinia, nori, kad ir kitos Europos valstijos nieko negalėtu prisisavinti isz szitų yrų. Tokiu tai budu Maskolija pasidarė vienintėliu apgynėju to paties Berlyno traktato, kurį pirma ji pati vadino pėtmu ant savo vardo. Mat per Berlyno traktatą Austrija suvisai dykai gavo geroką szmotą Turkijos, Bosniją su Hercogovina. Vienok kadągi ji niekůmi nebuvo užsipelnyjusi tokių dovanų, ir nei skatiko nepadėjo ant to, kad atimti szitas žiames nů turkų ir kadągi Vokietija ir Anglija tiktai dėlto norėjo padėti jai įkelti koją į Balkanų pussalio žiames, kad nedůti szitų žiamių maskoliams, tai ir szitas pavedimas jai Bosnijos ir Hercogovinos buvo padarytas gana įpatingu budu. Austrijai mat neva tik ant trumpo buvo pavestos szitos žiamės, iki iszsiaiszkins klausymas, ką ant tikro reiks su jomis daryti. Žinia, ir Vokietija ir Anglija ir pati Austrija tikėjosi, kad Berlyno traktatas neilgai iszsilaikys ir kad toji pati Maskolija greicziausia kaip nors pasistengs jį suardyti, o tada Austrija jau nieko nežiurėdama galės visiszkai prisisavinti jos užimtasias žiames. Maskolija gerai suprato szitą dalyką ir kad nedůti Austrijai galutiniai įsivieszpatauti senovinėse Turkijos žiamėse ji dabar kaip įmanydama gina nors ir nemalonų jai traktatą. Tůmi tarpu į kelis metus potam ant Balkanų pussalio pakilo ermyderiai: bulgarai, kurie pirma skaitėsi Maskolijos szalininkais, užsimanė atimti nů Turkijos dar geroką szmotą savo žiamės, taip vad. pietinę Bulgariją, ir kadągi jos gyventojai ir patys nenorėjo buti po turkų valdžia, tai szitas užmanymas jiems ir pasisekė. Szitas dalykas labai nepatiko maskoliams. Pripažinti szitą Bulgarų darbą už teisingą, tai buvo vis tiek, ką pripažinti suardymą Berlyno traktato, o per tai ant visados atidůti Austrijai Bosniją, o rasi důti jai progą ilgainiui užimti ir visą Turkiją. Tokiu tai budu bulgarai ir maskoliai pradėjo pyktis; turėdami vienok tarp bulgarų nemažai sa-

vo szalininkų, maskoliai užsimanė padaryti namines nesutaikas paczioje Bulgarijoje ir teisybė jiems pasisekė nugriauti nů sosto bulgarų kuningaikszti Aleksandrą Battenbergą. Vienok per tokį pasielgimą maskolių valdžios bulgarai aiszkiai suprato, kad maskoliams suvisai nerupi bulgarų laimė ir kad visi jų norai kreipiasi tik ant to, kad kaip nors užimti Konstantinopolį, Bulgariją, Serbiją, o jei butu galima, tai ir visą Balkanų pussalį. Galingoji pirma Bulgarijoje maskoliamylių partija (russofilų) isz sykio per tai suiro ir bulgarai kiek galėdami pradėjo gintis nů maskolių pragobumo, įpaczias kad numanė ir Austriją ir Vokietiją ir Angliją ir Italiją visados eisianczias už jůs priesz maskolius. Per tokią savmyliszką polytiką maskoliai baisiai nukrito akyse visų vakarieczių ir pietieczių slavėnų. Bulgarai, serbai, czekai, slovakai ir net rusinai, kurie pirma žiurėjo ant maskolių, kaipo ant tikriausiųjų savo apgynėjų nů vokieczių, turkų ir kitų slavėnystės prieszininkų, dabar suprato, kad maskoliai kur kas paojingesni dėl jų, nėg patys vokiecziai, ir žinia kaip įmanydami pradėjo szalintis nů maskolių ir jų bicziůlystės. Ir balkaniecziai slavėnai dabar jau gerai supranta, kad ir blogiausiame sykyje, t. y. pakliuvę į nagus Austrijos, jie visgi be prilyginimo geriaus iszeis, nėg pakliuvę į „broliszkąją maskolių prieglobą“. Budamas po valdžia Austrijos slavėnas vis gi gali pasilikti slavėnu ir užlaikyti savo tautiszką kalbą ir dabą, o papůlęs į maskolių nagus jis isz sykio turės iszsižadėti viso ko, kas dėl jo yra brangiausiu ant szios aszarų pakalnės. Ant tikro dabar gali pasakyti, kad garsusis pereitose gadynėse „panslavizmas“, t. y. užmanymas padaryti isz visų slavėnų vieną valstiją po maskolių prieglobą dabar jau niekur neturi szalininkų tarp slavėnų ir kad beveik visi slavėnai žiuri ant maskolių kaipo ant baisingiausiųjų savo prieszininkų. Jeigu dar ir dabar vokiszki laikraszcziai kada ne kada raszinėja apie szitą panslavizmą, tai tik dėlto, kad su szita szmėkla, kaip mažus vaikus, pagąsdinti savo menkiaus iszmananczius skaitytojus ir priversti jůs padaryti tai, ko reikalauja nů jų valdžia.

Tokiu tai budu sziądien maskoliai visoje Europoje neturi savo tikrų bicziůlių. Kur nėra tikrųjų bicziůlių, ten žinia, geri ir veidmainiai; tokiais veidmainingais Maskolijos bicziůliais sziądien yra prancuzai. Prancuzai szią gadynę yra jau nykstanti, iszmirsztanti tauta. Dėlko pradeda nykti szita kitą gadynę tokia garbinga ir daug užsipelnyjusioji tauta, apie tai czia ne vieta kalbėti. Czia tik pasakysiu, kad baisus nepasisekimas 1870 met. labai nužiamino prancuzus ne tik polytikiszkai ir medegiszkai, bet, kas dar blogiaus, ir doriszkai. Stacziai galiu pasakyti, kad szitas nepasisekimas maiszyte sumaiszė jiems protą. Noras atmonyti vokiecziams apjakino prancuzus. Vardan szitos atgiežos nesigaili savo paskutiniojo skatiko ant karumenės reikalų, ir veda į prapultį ne tik savę, bet ir visą Europą; vardan jos jie iszsižadėjo savo sėnovinės garbingos uždůtės buti Europos vadu reikalůse jos civilizacijos, užmirszo, kad ne per savo karumenę jie buvo taip iszsiaugsztinę Europoje, bet per savo galvoczius ir mokslinczius, kurie parodė žmogijai naujus takus jos istorijos, per savo kruviną revoliuciją, kuri ne tik Prancuzijoje, bet ir visoje Europoje įgyvendino idėalus szitų galvoczių ir pastatė ją ant to kelio, ant kurio ji ir dabar stovi ir kuris ateitėje turi atvesti ją da. į laimingesnį padėjimą. Prancuzai sziądien iszsižadėjo savo garbingojo devizo „libertee, egalitee, fraternitee“ ir ploja delnais tai pacziai Maskolijai, kuri pasidarė atvirumi prieszininku tų paczių idėjų, kurios visoje pasaulėje apgarsino prancuzų vardą. Vokietija, Anglija ir kitos valstijos vienbalsiai prieszinasi Maskolijai už tai, kad joje jie mato didžiausią prieszininką tų savo liůsybių, už kurias Europai reikėjo tiek pralieti kraujo, už tai kad įsivieszpatavus maskoliams Europoje ji vėl turėtu grįžti į tą pusazijatiszkį padėjimą, kuris suardytu ir jos apszvietimą ir medegiszką gerovę gyventojų. Juk ir patys vokieczių socijalistai, kaip antai Liebknecht, klausymą apie Maskolijos galybę stato greta su klausymu: „Soll Europa kosakisch sein“? Prancuzai gi lėliuasi prie maskolių tiktai dėlto, kad su jų pagelba kaip nors atkerszinti vokiecziams; o kas isz to galėtu iszeiti paskui, tas dalykas mažai jůs tebeapeina. Žinia, kad szita bicziůlystė prancuzų su maskoliais yra tai bicziůlystė lapės su vilku, kurie iszvieno nori apveikti meszką. Prancuzai nekenczia vokieczių, ką jie atėmė nů jų pirmybę Europoje, maskoliai nekenczia vokieczių, ką jie nedůda jiems „privesti Europu k odnomu znamena teliu“, t. y. visus paversti į maskolius, — tai vienintėlis ryszis, kuris risza prancuzus su maskoliais; daugiaus nėra nieko, kame jųdviejų reikalai eitu iszvieno; isztikrųjų tai jie gali negut tik nekęsti vieni kitų. Prancuzai szvenczia 100 metines sukaktuves savo revoliucijos, maskolių valdžia uždraudžia szvęsti 25 m. sukaktuves panaikinimo vergijos Maskolijoje; maskolių laivai, susitikdami su prancuzais kur ant marių svetimose szalyse, drožia jiems „marseillaisę“, o tůmi tarpu paczioje Maskolijoje už szitą giesmutę prancuzų mylėtojus vadžioja į policiją ir sodina į „szaltąją“. Veidmainysczių veidmainystė — tiek tik ir gali pasakyti apie szitą garsią franco — maskoliszkąją bicziůlystę. Vienok, matyt, ir tarp prancuzų yra nemažai žmonių, kurie gerai suprato, kaip negražu Prancuzijai susidėti su tokia valstija, kokia sziądien yra Maskolija; apgarsėjusioji neseniai istorija užmuszimo maskolių policijos agento generolo Selivestrovo, man rodosi, priderincziai tvirtina szitůs mano žodžius; juk Lebruyere atvirai pasakė, kad slėpdamas Podlevskį jis tik norėjęs numazgoti nů prancuzų vardo tą gėdiszką pėtmą, kuriůmi sutepė jį neiszmintinga bicziůlystė jų valdžios su Maskolija.

Tokis tai Maskolijos padėjimas Europoje; džiaugtis jai ir labai nėra isz ko; Maskolija negali nei tikėtis ką nors laimėsianti Europoje. Azijoje jos reikalai taipgi susiremia su reikalais galingos Anglijos. Per gudrumą vokiszkos polytikos Maskolija, kaip kudikis, suvystyta vystyklůse. Nieko negalėdama padaryti svetur, ji užtai stengiasi nors savo viduriniůse reikalůse parodyti savo piktumą ir energiją ir visą szitą savo piktumą ji suverczia ant tų nelaimingųjų svetimtaucziu, kurie ant savo nelaimės pakliuvo į jos nagus. Isz szalies žiurint tai isz tikrųjų gali pasirodyti, kad tik nů iszNaikinimo visų svetimtaucziu prigulinti visa Maskolijos ateitė ir laimė, taip dabar visi užimti szitůmi dalyku: ir pasėdose komissijų, ir caro ukazůse, ir visůse naujůsiůse įstatymůse ir vosokiůse laikrasz-

cziûse bei kningose, ir kiekvienoje privatiszkoje kalboje apie Maskolijos reikalus klausymas kaip paversti svetimtauczius į maskolius visupir mąją užima vietą. Ir pirma rupestims apie sumaskolinimą svetimtauczių prigulėjo nepaskutinė vieta darbûse maskolių; bet pirma visi szitie darbai dar nors dengėsi liekulu teisingumo ir naudos tų paczių svetimtauczių; dabar gi jau nei to nereikia. Pirma maskolių patrijotai vertė kalnus ant Pabaltmario vokieczių, buk jie perdaug skriaudžią latvius ir igaunius. Neiszmanėliams igauniams pasirodė, buk maskoliai ir isztikrųjų norį jiems gero, pradėjo jie virsti į pravoslaviją ir visame kame rodyti meilę dėl maskolių. Užtai gi dabar, kada maskoliai galutinai pradėjo varyti isz Pabaltmario vokieczių baronus, igauniai, girdamiesi savo maskoliszku patrijotizmu, drįso atvirai pasakyti, kad ir jie, kaip tas kiszkis po medžioklei, tikisi gausią nors ûdegą pamusztosios meszkos! Už tokį jų drąsumą maskolių valdžia ir jų laikraszcziai tiesiog pavadino igaunius „kvailais czuchnomis“ ir pasakė, kad tik maži vaikai galį sapnûti, buk maskoliams rupėti laimė kokių ten czuchnų arba latvių, ir kad maskoliai, kad kas-žin ką, turį galutinai isznaikinti kaip maisztininkus lenkus, taip ir visokius norinczius prisigerinti valdžiai latvius, igaunius ir tt. Tai yra juk tikras faktas. Ant to dabar viską ir varo. Vokiszką kalbą iszvarė isz Pabaltmario, bet ką gi isz to laimėjo latviai ir igauniai? laimėti tai, žinia, nieko, o pralaimėjo ir dar pralaimės nemažai; pirma nors pradinėse mokslinyczíose mokino latviszkai arba igauniszkai, dabar gi nei to nebus; ikiszioliai dar nors ant pirmųjų metų mokslo buvo palikta latviszka kalba, bet dabar visoki nevidonai pradeda kaukti maskoliszkûse laikraszcziûse, kad latviszka kalba esanti niekam netinkanti Maskolijoje, ir tik trukdanti mokslą, kadągi antrûse metûse, pradėjus iszguldinėti viską jau maskoliszkai, viską reikią pradėti vėl isz naujo, taip kad viskas pasibaigiąs tik ant to, kad vaikai ant niek gaisziną visą metą. Kaip visada, taip ir dabar szitoki kauksmai vargiai nueis ant nieko, kadągi maskoliszki laikraszcziai, įpacziai szią gadynę, tik tada pradeda sznekėti apie kokį — nors dalyką, kada jau aiszkiai pamato, kaip žiuri ant to valdžia. Nesunku, rodosi, maskoliams paversti Pabaltmarį į tokią jau peklą, į kokią jie jau pavertė Lietuvą. Uždaryti mokslinyczias, kurių dabar pilna visoje Latvijoje ir Igaunijoje, isznaikinti visokias geresnesas draugystes, uždrausti laikraszczius, užczíaupti burnas vietiniams intelligentams, užplukdinti Pabaltmarį maskoliszkais czinovninkais,žodžiu sakant, įvesti garsiąją tikrai maskoliszkąją civilizaciją „sivuchi i vziatok“, tai sako ir busią pabaigta su Pabaltmariu ir apszvietimu bei gyventojų gerove, o apsilpninus tokiu budu krasztą medegiszkai ir doriszkai, žinia, busią jau lengviaus paversti jį į maskoliszką. Ant kiek pasiseks maskoliams iszpildyti szitûs savo karsztus norus, apie tai galės spręsti negut tik istorija, kadągi, pirma, jau ir dabar sunku pasakyti, ant kiek dar prasitęs Maskolijoje szios dienos azijatiszkoji jos polytika, o antra, jeigu jau pas mus Lietuvoje, kur žmonių apszvietimas visados stovėjo labai žiamai ir kur maskoliai jau daugiaus nėg per 25 metus latakais lieja ant mus pamasgas savo tautiszko fanatizmo; jeigu jau pas mus žmoneliai ikiszioliai neketino ir nei neketina virsti į maskolius, tai ar gi dar nesunkiaus bus jiems isznaikinti latvius ir igaunius? Teisybė, per maskolių czinovninkus, mokslinyczias ir valdžią ir Pabaltmaryje, kaip ir pas mus, žmonių apszvietimas turės nupulti, vienok jau dėl to vieno, kad isznaikinti apszvietimą tarp žmonių, prireiks mažiausia 20—30 metų, o kas gi gali pasakyti, kad szios dienos maskolių pasiutimas nepereis per tokią metų eilią? Smagu matyti, kad per szunybes szios dienos maskolių valdžios visi svetimtaucziai, kuriûs sziap ar taip apeina maskolių polytika, vis geriaus ir geriaus supranta savo reikalus ir pamato ką jiems reikia daryti, kad apsiginti nû maskolių pragobumo. Juk ir tie patys lenkai, kurių pasielgimas polytikos dalykûse ikiszioliai buvo kûmet kvailiausias visoje Europoje, iszskyrus negut tik mus lietuvius, dabar jau po truputį pradeda ateiti į protą. Czia asz nurodysiu nors ant to, kad jau ir lenkai pradeda suprasti, kokią didelią naudą ap turėtu visos szitos maskolių skriaudžiamosios tautos, o žinia ir lenkai, jeigu chochlai (malorusai) įgytu savo įpatingą kulturą ir iszsiverstu isz po szios dienos maskolių jungo dalykûse raszliavos ir apszvietimo. Ikiszoliai juk lenkai ir ant chochlų žiurėjo su tokiu pat paniekinimu, kaip ir ant musų lietuvių, ir niekaip negalėjo suprasti, kad per tokį neteisingą paniekinimą jie tik darė daugiaus sav prieszininkų ir per tai gadino savo reikalus. Tegul sako ką kas nori, o man rodosi, kad neseniai atliktas susitaikymas lenkų su rusinais Galicijoje galės buti iszmintingiausiu jų darbu per paskutines kelias deszimtis metų. Rusiniszka kultura įsigalėjusi Galicijoje, žinia, turės iszsiplatinti ir tarp 20 milijonų chochlų, ką esti po maskoliaus valdžia; chochlai pareikalaus nû maskolių savo žmogiszkųjų tiesų, o per tai ir mes, ir lenkai, ir latviai ir armėnai, ect., apturėsime galingą talkininką.

(Dar ne viskas.)

Isz Lietuviszku dirvu Amerikoje

— *Carbondale, Pa.* Jau nû keleto metų czia gyvena diktas skaitlius slovakų, kurie yra uždėję savo pagelbos draugystę, į kurią prigulėjo iki sziam laikui per 20 lietuvių, kurių musų miestelyje skaitosi 100. Po Naujų metų buvo didis susirinkimas slovakų, kur radosi ir keliolika lietuvių, namûse Andr. Ontko dėl pasilinksminimo. Slovakai gerai įkaitę pradėjo lietuvius szaipyti begėdiszkai. Žinoma, tame dalyke tuli lietuviai pasipriesziną, o vienas lietuvis stacziai pasakė, kad slovakų draugystė reikale pagelbos ligoje dėl lietuvių, prigulinczių prie jos, nepildo savo konstitucijos, neužmokėdama kas priguli ligoniui. Tada slovakai baisiais įsirdo ir pradėjo su kumszczíomis užpuldinėti. Nekurie lietuviai pamatę slovakų nûžmybę spruko per duris, o likusiejie nebepaspėjo, kadągi durís užstojo nûžmiejie. Tokiu budu musų keli broliai baisiai tapo primuszti, taip kad per kelias sąnvaites turėjo sirgti. Nû tos tatai dienos musų broliai nei vienas nepriguli prie slovakų draugystės, supratę netikumą ir nûžmumą slovakų. Todėl, broliai, niekados neprigulėkime prie svetimtaucziu, bet patys riszkimėsi į lietuviszkas kûpas arba draugystes, idant dėl savęs tokių bjaurių atsitikimų nesulaukti.

Skambalas.

— *Shenandoah, Pa.* Balandis mėnesis nuklėstė nûg

musų skraistę, kurioje Szenandorio lietuvystė turėjo pelyti per keliolika metų. Czion lietuvystę galima buvo prilyginti prie mažo vaikelio paguldyto lopszyje ir apklėsto skraiste, idant szviesos spindulys neįsigautu. Tikriejie mylėtojai lietuvystės jautė gana gerai apie nedorą lenkiszką skraistę, o ir nekartą, geidžiant ją numesti ir pasikelti isz skurdulingo lopszio, suvirko ne vieną kartą nusidūdami Philadelphijon, idant vyskupas daleistu įsteigti lietuviszką parapiją, bet viskas nueidavo veltui. Bet szio meto Balandyje iszmuszė rodos valanda, kurioje likosi atverti mums vartai ir jau turėdami liūsybę pradėjome žengti darbymetėn steigdami savą parapiją. Pagyrimo verti ant visados tie musų broliai, kurie, nežiurėdami ant maisztininkų, kiek galėdami triusiasi tame reikalingame darbe, o ir prižada remti tolymesniame žingsnyje. Bet ateiranda ir tokie nevidonai isz musų paczių, kurie iszleistus dėl rinkimo piningų vyrus ne tik kad nesuszelpė, bet dar kūmi biauriausiais žodžiais iszkoliojo. Toki broliai nežinia ant kokio pamato remiasi. Turbut jų szirdyse juda ne meilė tėvynės ir Dievo, bet tokia meilė, kokioje mės iki sziol prie lenkiszkos parapijos szilome. Prigulėdami prie tos parapijos tiek galėjome tikėtis gero savo tautai, kiek tikėjosi gero musų tėvai nūg ponų szlėktų, kurie nugriaudami kaimus musų tėvukus iszvarydavo verkiancziu laukan, o ant kaimiszkų laukų savo dvarus statė. Dėka bus jums, mieli broliai, kurie remiate doleriais ir darbais szitą parapiją.

Iszpūla czion sziek tiek prasitarti apie tūs, kurie nekentė szito užmanymo. Įpaczias tai pasirodė po pirmamjam susirinkimui, kuriame buvo mus tik apie 15 vyrų ir kurie slėpėmėsi, idant apie sutartį musų nevidonai dar nedažinotu. Nors reikalingumas lietuviszkos parapijos per visus tapė pripažintas, tacziaus ant sekanczio susirinkimo vienas „obivatelius“ su kumsczia daužė stalą rėkdamas, kad „Szenandoryje nebuvo ir nebus lietuviszka bažnyczia, nės ir nereikalinga“. Toliaus antras prasitarė, idant isz darbininkų nei vienas nebutu į kommitėtą rinktas. Tame susirinkime buvome mės tik keli isz darbininkų ir isztylėti reikėjo geros kantrybės. Czion nežinia ką musų „obivateliai“ per tokį atitolinimą darbininkų norėjo pasiekti, nors jie gana gerai numano, kad be darbininko puslėto delno vargiai nosis augsztyn riesti galėtu.

Skaitydamas „Vienybės“ N 16 užtėmyjau czestavojant mus, Szenandorieczius, karcziais pipirais, įpacz kommitėtą, o ir visą susirinkimą 12 dienos Kovo. Toje korespondencijoje, norint daug yra teisybės, bet patinkame ir klaidą. Tarp kitko skaitome žodžius: „Dieve apsaugok musų reikalus nū tokių kommitėtų“. Man rodosi, jogei patėmyjus renkant kommitėtą isz vyrų blogų, korespondento pareiga buvo susirinkimui pasergėti, idant tokius ir tokius nerinktu ir gal butu pa klausę. Klaidi yra taipogi žinia, kad vien tik Sz. Jurgio draugystė pradėjusi musų parapiją.

Sztai prie pirmiausios rodos buvo netik sąnariai Sz. Jurgio draugystės, bet visų kitų draugysczių, beje: isz draugystės Sz. Jurgio 5, Sz. Petro 4, Algirdo 4, Sz. Kazimiero 2. Taigi ar czion tik vienos Sz. Jurgio draugystės vyrai randasi ant pirmucziausio sutarimo? Į tą parapiją priguli lygiai visos draugystės kaip viena, taip ir kita. Komitėtas remdamasi ant to, jog diena Sz. Jurgio pripūla nei szaltyje nei karsztyje, paskyrė vardą bažnycziai Sz. Jurgio. Isztikro, jeigu komitėtas butu žinojęs, jog už tą vardą iszkils tiek ginczių tarp musų žmonių, tai jokiu budu nebutu suteikęs tą vardą rengiamai bažnycziai. Berods, negalima buvo tikėtis, kad nekurių musų žmonių taip siauras protas, kad sziądien mėgsta tiek daug niekų zurzėti dėlei vardo bažnyczios.

Dėkavojant tiems musų lietuviams, kurie visūmi kūmi remia naująją parapiją, iszpūla isztarti kelis žodžius ir apie tūs, kurie nukrypę nū lietuvystės tako zaunyja: „o kam czia tos lietuvystės?“ Mieli broliai, kaip greitai jusų szirdys apžėlė varpucziu! bet pamėgink tik tikrai atsižvelgti į takus, kokius palikai tėvynėje, pamėgink tik atsižvelgti ant meilės tavo motynos, kuri augindama mažumėlėje tavę szirdingai glaudė, mokindama kalbos savo, ir netikėjo, jog tu skandysi užszalimo szirdies marėje tėvų savo visus pamokinimus; nesitikėjo, kad tu apleisi tėvynę Lietuvą, plaukdamas už placzių užaujanczių jurių. Argi jau užmiršzai, brolau, kaip suvilgytas prakaitu lauko darbimetėje, žengdamas vaga paskui žagrę, girdėjai skambant augsztai ore linksmas dainas vyturiuko pavasario laike, kuris puikiausiu rubu visus kalnus ir klonius aprėdo, ir nekartą patsai uždainavai dainelę praboczių. Ar-gi užmirszai, brolau lietuvi, kada lankoje szieną pjau damas skambinai pustykle dalgį, vienkart traukdamas ir dainelę tėvynės savo? Ar-gi jau užmirszai kada savo jaunystę dabinai sueigose jaunimo, ir ramiai tav ten valandos prabėgo? Ar-gi užmirszai, kada su buriais arklių vakaro valandoje jojant naktigonėn, arba tysant ant pundo sziaudų, girdėjai visūse paszaliūse skambant dainas paliktas sentėvių, ir tūm laik taip saldu tav duszioje buvo! Broli lietuvi, jeigu teisingai atsižvelgsi į tas valandas perleistas tėvynėje, tai nesijusi kaip sutarpis tavo szirdi meilė lietuvystės ir nesijusi kaip iszspaus tav isz akių szirdingą aszarą; netarsi tada „vai kam czia tos lietuvystės“, bet stosi eilėn mylėtojų tėvynės ir kartu su visais szelpsi gražiąją tėvynės kalbą ir savus paproczius.

Macziau viename name, kad motyna nupirkus elementorių, mokina savo mažą dukterį lietuviszkai, kuri angliszkai jau iszmokus yra; bet ar daug tokių yra? Visai maža dalelė; vienas puslietuvis sakė man į akis, jog jis negalįs terioti savo vaiko dėlei lietuviszko mokslo, kuris esąs nereikalingas; žinoma, dėl tokio žmogaus viskas yra nereikalingas.

Beje, daugumas musų brolių lietuvių zurza už tai, jog prie visokio reikalo visad ėsą renkami vertelgos – tegul girdi renka isz tarpo darbininkų. Gana gerai yra mums žinoma, kuris lengviaus gali atlikti reikalus visūmeniszkus. Vertelga visados atliks lengviaus, nėsa laiko turi daugiaus. O ant galo juk žmonėms valna yra rinkti kožną vieną. Teisybę sakant, tokios sznekos yra visai tuszczios, nėsa musų parapijos komitėte yra 4 sąnariai darbininkai.

Broliai lietuviai, stengkimėsi ko veikiausiai atlikti gerus užmanymus szitame mieste, kur didžiausias burys musų brolių randasi, nesigailėkime kelių dolerių ant sunaudojimo statyme bažnyczios lietuviszkos, tegul iszdyla sznekos, jog kada bokszta tik matisyme, tada ant bažnyczios dūsime ir kiti prieszingi zurzėjimai, tegul visos prieszinybės nuskęsta marėje meilės. Tadagi mės, budami drąsiais karžygiais, iszgelbėsime tautą ir kalbą savo isz skendavimo ir apvainikūsime savę vainiku doringų darbų. *T. Astramskis.*

LIETUVOS ISTORIJA

nů seniausiu gadyniu iki Lublino unijai.

PARASZYTA SIMANO DAUKANTO, BUVUSIOJO VILNIAUS UNIVERSITETO PHILOSOPHIJOS MAGISTRO.

(Tąsa.)

945—972. g. K.

Igoriui nustipus ne Sviatoslavas, sunus jo, Gudų ukę valdęs, bet jo motyna Olga. Ta vieszpatienė nugieżė apmaudą ant Jůdgirinių (Drevier) už novį savo vyro, kurių 500 pasala isznovyjusi, paskui su vaisku atėjo jų drausti.

Jůdgiriai, nenorėdami apsiverginti, rėmėsi drąsiai; noris pergalėti muszoje, vienok užsirakinę Korostėno pilyje metus dar gynėsi. Olga, negalėdama su visa savo kariauna nieko nuveikti, leidosi ant tokios pasalos: pirma perkalbinėjusi Korostėno pilies įgulę, idant pasidůtu, kuri regėdama nestengianti pasidavusi ir atneszusi jai medų ir kiaunių kailius důklei, bet ji neėmusi jos sakydama, jog to jai nereikį, liepdama į kiaunių vietą důti po žvirblį ir balandį nů dumo, kurią důklę Korosteniecziai tůjau atgabenę, ir laukę iki Olgos abazas atsitolins nů pilies; bet besiilgėdami naktovida pamatė savo pilį bedegant; kaipogi pasalinga Olga důklės paukszcziams į ůdegas sierůtas kanapines įraisziojusi paleido namon. Paukszcziai mindami savo gultas sugrįžo namon ir į pilies pastoges sulindo su ugnimi, ir taip pilį uždegė. Taip nukropusi Olga Jůdgirėnus tapė jų vieszpaczia. Olga, nekakindamosi dar ta pilies nelaima, didůmenę iszkirto, o jų kareivius įdavė į vergus savo kareiviams, o likusiems gyventojams padidino důklę nů dumo.

Atgiežusi Olga taip apmaudą ant Jůdgirėnų, parveižėjo visą savo ukę, važinėdamosi; sunui vienok liepusi Kijave buti; ji, paskaidžiusi krasztą į valszczius, rinkliavas padėjusi nů žiamės. Taip parėdžiusi ukę, nukeliavusi į Konstantinopolį krikisztytiesi, isz kur paskui sugrįžusi Kijave karszinusis.

Sviatoslavas, nebudamas dar krikszczionimi, bekarsztant motynai paėmė ukės valdžią nieko negeisdamas, kaip vienomis karėmis ir žigiais atsiženklinti. Pergalėjo trakůjanczius Viatyczius ir Kazarus, kuriems pirma patys Gudai szilėsi, įsilaužė pa-Dunojėje į pilį Sarkel, paveikė dar Jassus ir Kassogus, užėmė Tamartarko vietovę arba Panagoriją ir visą paszalį Azavo juros. Paskui, lugojant Graikų vieszpacziui Nikėforui, Sviatoslavas nuveikė Bulgarus už tai, jog leido Ugrus arba Vengrus pereiti per savo žiamę ir Graikų ukę terioti. Tů tarpu vienok Peczinigai, pajutę Sviatoslavo namie neesant, užpůlė jo ukę ir nuteriojo iki Kijavui, kuriůs Sviatoslavas pagrįžęs sudraudė. Tů pacziu laiku ir garbinga Olga nustipusi. (55) Sviatoslavas, geisdamas Bulgarus butinai nukariauti, sunų savo Jaropolką Kijave, o savo brolį Vladimierą Didžiojoje Naugardoje urėdais pardėjo, pats traukėsi į Bulgariją, pergalėjęs tenai Bulgarus kruvinoje muszoje į Perijaslavą, jų buveinę, vėtra įsilaužęs ją sav už buveinę paskyrė. Bet Graikai krupaudami, idant Sviatoslavas ilgainiui netaptu jų paczių neprieteliumi, linkėjo jam, idant jis isz Bulgarijos iszsikraustytu, bet to jis neklausė ir pradėjo su pacziais Graikais kariauti, kurių vienok daugioje vietoje pargalėtas, užsirakino Perejaslavo pilyje, kurią tůjau Graikai apgulė ir Tsimeikės, Graikų karvedys, vėtra įsilaužė. Sviatoslavas, nebgalėdamas beiszsiturėti, lugojo nů Graikų pakajaus, kurį ir sutarė. Vienok Sviatoslavas grįždamas namon turėjo dar kariauti su Peczinigais, kurie ne vien jį pargalėjo kruvinoje muszoje, bet ir patį Sviatoslavą sugavo, kuriam Peczinigų karvedys, vardu Kuris, liepęs galvą nuręsti ir isz jo kaukůlės sav kauszą padirbti, ant kurios tůs žodžius paraszydinęs: „Svetimo geisdamas savo nustojo" ir retas kuris tarp jo kareivių gyvas nů Peczinigų beiszsprudę. (56)

972—986. g. K.

Nustipus Sviastoslavui valdė viena dalimi ukės Jaropolkas, jo sunus, Kijave gyvendamas, Olegas Jůdgirėnais, o Vladimieras Naugarda; alvienas įpacziai rėdėsi. Nů to tůjau vienybė ir kliautis tautoje pragaiszusios ir tarp brolių sukilę kersztai; lycziumi tos netaikos buvęs karvedys Svieneld, kursai neapkentęs Olego už tai, jog jis jo sunų Liuto nukavo. Svieneld, norėdamas apmaudą nugiežti, patarė Jaropolkui Olego krasztą užimti, darin pradėjo kariauti su Jůdgirėnais (Drevier). Olegas tą jausdamas sutraukęs savo karius ėjo ant Jaropolko, vienok jo pargalėtas Ovrucze, Jůdgirėnų pilyje, norėjo užsirakinti, bet kareiviai, grusdamiesi per tiltą, savo kuningaikszį Olegą nustumė. Jaropolkas įkandiai į pilį įėjęs norėjo savo brolį aplankyti, bet tas nelaimės nuslůpůtas krintaneziais žirgais ir žmonėmis nů tilto nuszlopo, ir taip Jaropolkas tapė valdžioniu ir vieszpacziu Jůdgirėnų. Tą regėdamas Vladimieras krupavo, idant ir jis tokios pat giltinės nesutiktu; todėlgi sugrįžo į Parusnį arba Varagiją.

Jaropolkas, naudodamosi tů pragumu, nusiuntė savo urėdą į Naugardą ir taip tapė vieszpacziu ir to kraszto. Vladimieras vėl užsiketo grįžti į Naugardą, bet godingai, kursai trukdamas dvejus metus savo senoje tėvainėje, Rusnėje, sutelkė daugybę sav kareivių, su kuriais pagrįžęs į Naugardą buk sakęs urėdui: „Eik pas Jaropolką ir pasakyk jam, jog asz atėjau su jůmi kariauti; tegul ginklůjasi". Palacko ir Krivieczių ukę valdęs tů laiku kuningaikszti Ragvaldis, taip pat Rusnėnas, kurį Vladimieras užpůlęs pasala nukovė su dum jo sunum ir pasidarė vieszpacziu jo kraszto. Nů tenai traukė Vladimieras į Kijavą. Jaropolkas, nedrįsdamas aiszkioje muszoje su jůmi grumtiesi, užsirakino pilyje, o Vladimieras, nenorėdamas vėtra laužtiesi į Kijavą, bet vildamosi kůmet norint pasala jį įgysiąs apsikasė; kaipogi tame daigte nenusivylė: pakukuliavęs Bludą, Kijavo urėdą, kursai sąndaravimu dėjasis su Vladimieru, iszmasino Jaropolką isz Kijavo, kurį pamatę Vladimiero kareiviai krutis jam ragůtine parvėrė.

980—1014.

Taip įgyjus Vladimierui ukės valdžią nůdeme ir kantrybe Rusnėnų, kurie, didžiůdamiesi nuveikimu Kijavo, reikalavę důklės — nů alvieno gyventojo dviejų grivinų sidabro, bet nieko tenai nepeszdami iszkeliavę į Graikų krasztą. Nusikratęs tų atėjunų, Parusnėnų, Vladimieras ėmė dabar stipresniai tikybą ukėje kurti, tai yra, žinyczias dirbti ir tenai dievus pargabentus isz Rusnės svietui brukti; tarp kitų liepė Kijave Perkuno galvą paaukszti ir į boksztą įkelti bei gůdůti. Lygia dalia liepė taip pat Naugardos urėdui Valkavo pau-

55) Karamzin Gesch. B. I.

56) Kojalowicz, Hist. Lith. pars I. L. II p. 36.

pyje Perkuno stûmenį iszkelti; tóksai rėdymas mums rodo, jog Gudų tauta pirm atėjimo Rusnėnų arba Varagų negarbino Perkuno dievų, bet jo garbė ir kiti apsiėjimai Lietuvos tautos atėjo į Gudus su Rusnėnais isz Rusnės, kurią dar paskesniûse laukûse krikszczionimis tapę tankiai lankė, kaip tûjaus regėsime. Kas moka gerai Lietuvos ir Gudų kalbą, tas gali tą aiszkiai regėti: kaipogi szios dienos Gudų, Rusais vadinamųjų, kalba yra sudėta isz Gudų arba Slavėnų ir Lietuvių kalbos, sujaugta su tulais žodžiais Igumių arba Finų ir Totorių.

Pasakoja, jog Vladimieras, norėdamas atsiženklinti karėmis, buk kariavęs su Mieczislavu, Lenkų Vieszpacziu, kuriam atėmęs pilis Czervien, Peremysl Rausvûsiûse Gudûse. Paskui draudęs ir Viatyczius, nenorinczius dûklės bedûti; kariavęs taippat su Jetvengiais, artyma gimine Lietuvių, kuriûs buk ir nuveikęs keliose kruvinose muszose.

Tû tarpu Radimiecziai apkirėję donį mokėti Vladimierui patrakę, kuriûs jis vienok sudraudęs laimingai ir apent dûkle sav szilti prisûkęs. Paskui pergalėjęs pa-Volgio Bulgarus ir su jais pakajų suderėjęs, žadėdami bendringai vieni su antrais gyventi; paskiaus dar užėmęs miestą Kerson, kurio yros sziądien dar tebyra regimos Kryme. Ant galo apsipacziavęs su Ona, seserimi Bazyliaus ir Konstantino, Graikų ciesorių, apsikrikszty jęs pats su visa Gudų tauta metûse 988 ir Kersono miestą apent Graikų ciesoriui pagrąžinęs. Įkirėjęs sav ukės valdžia, Vladimieras padalinęs ją tarp 12 savo sunų. Vyszyslavas įgavęs Naugardą į valdžią, Iziaslavas Palacką, Jaroslavas Rostovą, kuriam nustipus kliuvo jis Borisui; Gliebas gavo Muromą, Sviatoslavas Pajûdgirį, Vsevolodas Valiniją, Mstislavas Tamatarką; Sviatopolkui Turovas teko. Metûse dar 993 kariavęs su Krobatais ir Peczinigais, kurie buvę įgumėję į Gudiją terioti ir plėszti per keturius metus su abejotina laima. Buk kariavęs ant galų galo su Eriku Norvėgų, tai yra saulėlydinių Žuvėdų vieszpacziu. Nustipęs metûse 1013 isz rupesnio, regėdamas sunus kerszta ujant ir ukę Peczinigų drevėjamą.

Tokios teyra žinios Gudų rasztûse apie Lietuvos ir Žiamaiczių tautą. Dabar minavotose Gudų pasakose daug yra neteisybių. Bet aszas, neturėdamas laiko jų iszguldyti kaip reikiant, paminėjau trumputėliai, taip kaip patys Gudai pasakoja, idant skaitytojas žinotu, kas dingosi tûse amžiûse tame kraszte. Regima, jog įsigrudus tiems Gudams arba Slavėnams į Getų krasztus, parsikeitė ir pavardės senųjų gyventojų į naujas, senovėje nežinomas, kaip tûjau regėsime, kurių pavardžių sziądien niekaip negalėtum permainyti, nei senovės atsisekti, jei kalbos tų giminių nebutu tebeesanczios.

V.

Nomų pasakos apie Lietuvių ir Žiamaiczių tautą bei jos pirmasias kares su Mozurais.

Paczioje Lietuvių tautoje randasi taippat pasakų apie jos kiltį užraszytų, kurios jei ne suvisu, tacziaus su tulomis virsziaus minavotomis pasakomis sutinka. Ir taip, pasakojama yra, jog nû sziaurės ir saulėlydžio Gudai (Goth), kaip jau minavota yra, užėmę ne vien krasztus pa-Islyje, bet dar tulas Žiamaiczių pilis pajurėje. Nû pietų ir saulėlydžio taippat grudęsi Gudai į Lietuvių krasztus. Buk viena tų Gudų szaka, vadinama Lenkais, paskui Mozurais, atsiartinusi isz pa-Dunojaus į Galindiją ir Æstiją, kuriose užėmusi Lietuvos vieną szalį, regisi Žaliąjį Užgirį, Ulmigerija vadinamą. Tie atėjunai, įgudę jau pa-Dunojuje gyvendami į amžinus kersztus ir kruvinas kares, maitindamiesi pacziu plėszimu ir grobiu, norėjo tą patį daryti ir tûse naujûsiûse krasztûse; kaipogi Mozurų vieszpatis, vardu Mas, įpuldamas į Galindų ir Æstų žiamę, senovėje jau Pyteo ir Tacito ore garbinamą, javus, gyvulius ir vaikus Galindams grobstęs ir namon gabenęs dûklės vietoje. Taip kankinant tiems praszaliecziams Lietuvos tautą, radusiûsi du vyru tarp Lietuvių, vardu Brutenis (rasi Parutenis) ir Vytautas, kaip kiti raszo Vytaudas arba Vaidevutas: tûdu suvadinusiu visą Lietuvos tautą į suėjimą ir tenai apreiszkusiu jai ukės pavojų, tardamu ukininkams paskirti sav karvedį ir valdimierą, kursai galėtu ukę nû priesakių arba neprietelių ginti. Vaidevutas taip buk sakęs susirinkusiam svietui: „Jei turite biczių protą, galite ukės reikalus, dėl kurių czia susirinkote, laimingai nubengti. Kas yra tarp jusų gaspadoriumi, tas žino gerai, jog bitės vieną bitiną teturi, kursai patsai rėdo bitėmis, kurios taip jo klauso, jog ką liepiamos, tą dirba ir tûkart teilsisi, kada darbą nubengia: kaipogi slinkes ir nedarbias tremia isz avilio laukan. Turėdami, vyrai, tokį paveikslą kasdieną savo akyse, galite jį sekti dėl naudos savo ukės. Darin pakelkite vieną tarp savęs kuningaikszcziu, arba vieszpacziui, tas jusų liûsybę saugos, vaidus ir barnius taikins, nû abidų ir muszių gynios, teisybę pagal privalumų alvienam darys, jautriai visų turtus saugos; bet idant vis tą teisingai ir rėdingai pildyti galėtu, dûkite jam valdžią ir galę, tai yra pakelkite jį savo vieszpacziumi". (57) Visa tauta norėjusi tą vyresnybę Bruteniui įdûti, bet jis, kaipo Rikis arba Krivų-Krivaitis, algaudamas patiems dievams ir rupindamosi jų garbe, nepasiėmęs, bet linkėjęs jiems tą valdžią atidûti Vytautui, jo broliui, vyrui gudriam, sumanancziam ir iszmintingam, pratusiam karėse karvedžiui ir didžiam gaspadoriui. Brutenis tą dar buk pasteigęs, jog patys atėjunai Gudai iszpažinę Vytautą už savo kuningaikszti. Tą padariusiu minavotu du vyru ėmusiu drąsinti Lietuvos tautą, idant nebleistu daugiaus bevaryti savo viengimių į Mozuriją, bet gintusi ir savę liûsûtu nû tokios dûklės. Bet kûmet tas nutiko, laiko nėra minavojama.

Taip tapęs Vytautas gaspadoriumi arba kuningaikszcziu visos Lietuvos ir Žiamaiczių tautos, pasiėmė akyvaizdoje viso svieto klausyti brolio savo Brutenio, kaipo dievų algocziaus ir isz vieno ukę rėdyti bei visûse jos reikalûse teirautiesi, kaipo apreiszkėjo dievų noro ir valios. Vytautas pasimylavęs su Bruteniu sutarė nû sziol niekam dûklės nei dovanų nedûti, bet liûsais gyventi ir vienų dievų teklausyti. Vytautas buk tûjaus naują pilį vadinamą Naito tarp Niamuno ir Ailibos upės, gret szios dienos Karaliaucziaus, į kurę.

Toliaus paskalba byloja, jog Gudai buklesniais ir gudresniais nėg kaip seniejie gyventojai Ulmigeriai ir Æstai buvę: kaipogi Gudai mokėję raszyti ir paczioje karėje jû sugėbę; sėti, arti, dailydauti ir knebinėti mokėję; Ulmiegeriai, sziądien Kulmiai, to nežinodami Gudams vergavę, dėlko paskui Gudai pradėję didžiûtiesi ir novyti Ulmigerius rinkliavomis ir dûklėmis. Ant galo Ulmigeriams įkirėję bevergauti, nû ko pradėję nebklausyti ir priesztarauti Gudams; nû to abeji persiskyrę.

57) Kojalowicz. Hist. Lith. T. I. p. I. L. I. p. 16.

(Dar ne viskas.)

Margumynai.

— *Liga ant keliavimų.* Skaitlius visokių navatnų keliavimų paskutiniame laike vis didinasi. Sziomis dienomis laikraszcziai pranesza apie dvi nauji įpatingi kelioni, kuriodvi pirm poros metų be abejonės butu pakėlę visûtiną nûstebą. Taip antai „Pall – Mall Gazette“ raszo, butent vienas angliszkasis oficierius iszjojęs isz Kvetos į Maskoliją per Afganistaną, Bucharą ir Chyvą; paskui jis perjosęs per Maskoliją ir Vokietiją ir pabaigęs savo kelionę ant didžmario kranto—vienu žodžiu, atliksęs tiesiausiu keliu kelionę isz Indijos į Angliją. Apart to du prancuzu rengiasi į naujas keliones; vienas ateisęs isz Paryžiaus į Maskvą atbulas, o kitas isz Marseilles risczia atbėgsęs į Peterburgą; jis apsiimąs tą kelionę atlikti į 26 paras. Jis pradėjo savo navatnąją kelionę 26 d. Kovo. Atsirado dar vienas originalas, kuris apsiima perjoti Europą ant asilo. Kita kelionė dar navatnesnė. Du amerikiecziu apsiėmė atlikti aplinksvietinę kelionę (iszskiriant mares) ant veliosipėdų. Jiedu randasi jau kelionėje ir tariasi ją atliksę į 2½ metų.

— *Penėtos moterys* Majoras Kasatti, kuris keliavo po Afriką, apraszinėja kelionę karaliaus Unjoro, kuris su savo dvaru kėlėsi isz vietos į vietą pasirodžius ant rubežiaus Wagandų armijai: „Staigu visa gauja pradeda krutėti, spraudžiasi prie palociaus vartų, nûstebos riksmas iszsiveržia isz visų lupų. – Keturi stiprus vyrai nesza didelę nasztą, o toje sėdi milžiniszkojo didumo moteriszkė, panėszi ant didelio gabalo mėsos, su mažomis, vos tik pasaugojamomis akimis. Yra tai viena isz penėtųjų karaliaus paczių. Ugandos ir Unjoro dvarûse tokios penėtos paczios yra laikomos didelėje garbėje. Tokios moteriszkės yra rokûjamos už įpatingą turtą ir visi su pavydu žiuri ant valdono tokio skarbo. Paskirtos ant tokio garbingo užvado moteriszkės buna skyrimai maitinamos; maistas buna joms suteikiamas isz virszaus paskirtose valandose tam tikromis porcijomis. Galiausiai tos karaliszkosios paczios taip nutunka, jogei neįstengia visiszkai paeiti, tik su didelia sunkenybe szliûžia ant žiamės.“

Užmokėjo Už Laikraszti..

A“IENY ЖLIETUVNIKU”

M. Valiukevyczius Shenandoah	$2,00
S. Mockaitis „ „	„1,00
A. Mockaitis Hazleton	„2,00
P. Staknevyczius London	„3,00
P. Davjot Chicago	„1,00
J. Kasparas Atheus	„1,00
J. Januszonis Hudsov	„50
K. Ivaszauckas Luzerne	„1,00
J. Silvenis Middletown	„1,00
K. Dirzevyczius Brokland	„1,00

Didelis lietuvių Susiėjimas.

Bus laikomas Philadelphijoje, Pa., 7 d. Gegužės mėnesio 1891 m. po *No 1209 N. 3d Street*, ant kampo Girard Ave. Pradžia susirinkimo bus 8 adyną po pietų. Kalbėtojai bus isz Plymoutho, Baltimorės ir isz kitur. Už tai drąsiai visi ateikite! Įėjimas yra už dyką. Kalbos bus angliszkos ir lietuviszkos dalykûse persekiojimo lietuvių po Maskoliumi. *Komitėtas.*

Didelis susirinkimas

Dėl parodymo svietui nedorybių maskolių valdžios Lietuvoje bus laikomas 11 d. Gegužio, 1891 m. ant *Edmund Uffalussy salės, 68 North Main st. Pittstone, Pa.* Susirinkimas atsivers ant pusės po septynių vakare. Įėjimas valuas. Lietuvininkai, visi ateikite ant tos sueimės.

Komitėtas.

Nori daugiaus, tai gausi!

Laike poros paskutinių nedėlių apturėjome szimtus gromatų su padėkavonėmis už musų cirkuliarus ir kalendorius ir su praszymais prisiųsti jų daugiaus.

Vienkart apturėjome daugybę gromatų nû musų kolionistų isz HOFA PARKO IR PULASKI, kurie taipogi mums dėkavoja ir patvirtina, kad musų cirkuliarai yra visiszkai teisingi ir jog nû szio sykio dar labjaus pasistengsę savo prietelius pas savę parsitraukti.

Yra tai geriausi davadai pasikakinimo. Daugelis ir laike žiemos užpirko nû mus žiames, nėsa žiamė buvo visiszkai neužsnigta.

Taip yra. Kiekvienas galės gauti dovanai tiek kalendorių, mapų ir kitokių cirkuliarų, kiek tik jis pareikalaus.

Žiamės turime dar gana dėl szimtų farmų, o prekės taip mažos, jogei visi dyvyjasi.

J. J. HOF LAND CO.,

119 W. Water Str., *Milwaukee, Wis.*

Gromatnyczia.

— *Ukininkui.* Siųskite szių metų numerius ant adresso: Simas Niedzinskas, Plymouth, Pa, Box 469.

Randasi dėl pardavimo daili farma atokume 35 mylių nû Plymoutho; 60 akrų gerai iszdirbtos žiamės, druti trobėsiai ir padarai, sveiko vandens szaltiniai ir tt. Parsidûda labai pigiai. Pusė piniugų bus palaukiama. Dasižinoti „Vienybės“ rėdystėje.

Dr. J. Szlupas.

7. SOUTH WELLES ST.

WILKES-BARRE, PA.

Ant. Mockaiczio

Lietuviszkas Saliunas.

Užlaiko geriausią alų ir visokius gėrymus visame mieste. Skaniausi cigarai ir smagiausia vieta dėl užeigos. Savi eikite pas savą.

A. Mockaitis.

76, S. Wyoming st., Hazleton, Pa.

NAUJAS LIETUVISZKAS

Saliunas.

Szaltas alus, geriausia arielka, skanus cigarai ir linksmiausia vieta dėl užeigos. Neužmirszkite lietuviai pas manę atsilankyti.

Jonas Sasnauskas

Main Str., PLYMOUTH, PA.

Kur pirma buvo Florence Bloome.

S. J. Mockaicsio

Krautuvė kûnogeriausių arielkų, alaus, visokių gėrymų ir cigarų. Teisingiausias ir pigiausias pardavimas. Lietuviai eikite pas lietuvį.

116 N. Main Str., Shenandoah Pa.

Uždėjęs kromą Pittstone, pardavinėju viską kûmi pigiausiai.

Tam. Paukszlis.

123 N. Main str., Pittston, Pa.

Įsitaisęs valgomų daigtų kromą, meilingai užsipraszau brolius lietuvius neužmirszti paremti savo vienгentį ir apsilankyti pas manę dėl pirkinių.

Kazys Petrika,

617 W. Centre Str., Mahanoy City.

Rukyk

Yes'o

„Stripped“

TABAKĄ.

Kningos! Kningos!

Pas M. Mockų galima gauti visokių lietuviszkų kningų, k. t.: malda-kningių, istoriszkų, mokslisz kų, daininių, sztukaunų ir kitokių, kokių dar ikszioi nebuvo, o parsidûda už žiamą prekę. Norintiejie apturėti kningų katalioga raszykite gromatas ir įdėkite markę už 2 centu dėl atsakymo. Adresas:

Mr. M. Mockus,

P. O. Box 54 *Detroit, Mich*

MILIAUCKO KROMAS valgomų tavorų ir visokių naminių daiktų randasi ant

No 108 Center st. Shenandoah